

actori. Ei se pricep să facă un spectacol atrăgător : se mișcă elegant și în cadență, la rigoare dansează cu o reală măiestrie, realizând un adevărat *show* în măsură să atragă publicul.

A fost interesant, în final, chipul în care au făcut să participe în scenă cițiva tineri spectatori și spectatoare cu care au dansat laolaltă.

Spectacolul formației *The 5th Dimension* s-a înscris ca o manifestare artistică originală, care s-a bucurat de un legitim succes.

J. V. PANDELESCU

„Trepte ale istoriei“ de Mihai Moldovan

Întotdeauna dispus să-și încerce forțele în cele mai variate genuri și forme muzicale, Mihai Moldovan a abordat domeniul vocal-simfonic o dată cu lucrarea sa. *Trepte ale istoriei*, prezentată în primă audiție de Orchestra de studio a Radioteleviziunii sub conducerea lui Ludovic Baci. După cum o indică și titlul, este vorba de o încercare de a evoca o seamă de momente-cheie din istoria patriei (Decebal, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Horia, Tudor Vladimirescu, răscoala din 1907, insurecția națională antifascistă armață din august, 1944), legate între ele — ca printr-un leitmotiv mereu reluat — de prelucrări ale unor străvechi materiale folclorice, cu caracter baladesc, destinate să marcheze ideea continuității poporului român, ca o permanență pe fondul căreia se petrec evenimentele istorice în curgerea lor seculară. Urmărind să exprime cu o cit mai deplină claritate aceste două aspecte fundamentale pentru înțelegerea sensului de desfășurare a istoriei neamului românesc, Mihai Moldovan le-a conceput într-o înveșmîntare muzicală strict diferențiată : în timp ce „treptele“ sînt expuse de orchestră, cor și trei cîntăreți soliști, folosindu-se pentru pasajele vocale un montaj de texte literare (de la Grigore Ureche, Bălcescu, Eminescu, Coșbuc, pînă la Blaga, Arghezi, Mișu Dragomir, Ion Bănuță, Zaharia Stancu și Mihai Nenoiu), curgerea istorică este redată de un grup „concertino“, alcătuit din numai trei instrumente (flaut, vioară, țambal) și înregistrat pe o bandă de magnetofon.

Pe parcursul lucrării — pe care Mihai Moldovan a denumit-o *operă-frescă*, dar care are apropiate contingențe cu genul oratorului — evenimentele dramatice alternează cu meditația despre continuitate, ceea ce conferă acestei originale creații vocal-simfonice o deplină unitate de conținut și o deosebită elocvență a mesajului. Remarcabil este și faptul că Moldovan a renunțat la obișnuitele finaluri apoteotice, preferînd o concluzie lirică, visătoare (*pianissimo* de flaut), ca pentru a sublinia ambianța de calm și de liniște în care se desfășoară activitatea constructivă în noile condiții, create prin victoria forțelor populare.

Lucrarea impresionează prin forța dramatică evocatoare a evenimentelor istorice, dar și prin lirismul de elevată ținută al fondului folcloric. Mijloacele puse în acțiune sînt adecvate scopului urmărit, mu-

zica reușind să ilustreze în mod convingător ideile așezate de autor la baza acestei fresce sintetice a istoriei românilor.

Dirijorul Ludovic Baci a reușit să asigure acestei prime audiții excelente condiții interpretative, realizînd o eficiență coordonare între muzica de pe bandă, redată prin difuzoarele sălii, și cea executată de amplul colectiv aflat pe podium. Orchestra de studio, corul (pregătit de Aurel Grigoraș), cîntăreții Gheorghe Crăsnaru, Florin Diaconescu și Rodica Mitrică, soliștii instrumentiști invizibili publicului (Ilie Macovei, Mihai Brătășanu, Corneliu Cezar), au adus cu toții o contribuție de înaltă probitate artistică, demnă a fi relevată în mod deosebit.

În partea a doua a programului, pianista Csilla Szabó din R. P. Ungară a parcurs cu multă precizie paginile de mare dificultate tehnică ale *Concertului nr. 2* de Liszt, fără a reuși însă să le asigure strălucirea, vitalitatea și flacăra absolut necesare. Ne-a cucerit, în schimb, soprana Magdalena Cononovici în *Moartea Isoldei* de Wagner, printr-o inteligență dramatică, o vibrație expresivă, o frumusețe a frazelor și un simț al „legato-ului“ vocal, care o recomandă cu insistență pentru dificilul repertoriu wagnerian. O ținută remarcabilă a avut și interpretarea prelu-diului operii *Tristan și Isolda*, căruia Ludovic Baci a știut să-i imprime deopotrivă tensiunea și poezia ce animă această capodoperă a muzicii pentru scena lirică.

Václav Neumann la pupitrul Filarmonicii „George Enescu“

Avem în memorie concertul susținut în octombrie 1971, la sala Ateneului, de către Filarmonica Cehă sub conducerea dirijorului său permanent Václav Neumann. Într-un program care a cuprins atunci, alături de *Suita a II-a din „Daphnis și Chloé“* de Ravel, două importante creații ale muzicii cehice — *Simfonia nr. 8* de Dvorak și *Concertul pentru violoncel și orchestră* de Martinu — Neumann a demonstrat că principala sa preocupare o constituie cultivarea calității sunetului, către care păreau să converge eforturile tuturor compartimentelor orchestrei pragheze.

Revenit la București, de această dată singur, pentru a conduce un concert al Filarmonicii „George Enescu“ dedicat muzicii cehice în cadrul ciclului „Prin țări și continente“, Václav Neumann a impresionat înainte de toate prin aceeași grijă pentru calitatea sonoră, pe care a reușit s-o pretindă și s-o transmită instrumentiștilor bucureșteni.

Programul a cuprins din nou lucrări — altele — de Dvorak și Martinu, cărora dirijorul oaspete le-a adăugat o interesantă primă audiție a unei suite simfonice, aparținînd lui Jan Dismas Zelenka, contemporan și prieten apropiat cu Johann Sebastian Bach. Considerat ca unul dintre pionierii școlii naționale cehice în secolul al XVIII-lea, Zelenka a lăsat o seamă de lucrări simfonice și camerale, în care se întrevăd urmele evidente ale influenței stilului bachian. Este

cea ce s-a putut remarca și în suita tripartită *Ipocondria*, prezentată la acest concert, al cărei titlu vădește intenția autorului de a găsi echivalențe muzicale ale anumitor trăsături definitorii pentru starea psihică a unui om atins de această maladie a închipuirii. Unele figuri cromatice obsedante din partea lentă introductivă a suitei par într-adevăr să corespundă acestei originale intenții.

Din plin secol XVIII, Václav Neumann ne-a transportat apoi în lumea muzicală a veacului nostru o dată cu prezentarea în primă audiție a suitei simfonice *Frescele lui Piero della Francesca* de Bohuslav Martinu, lucrare care caracterizează stilul compozitorului ceh din ultima perioadă a vieții sale. Impresionat, în cursul unei vizite în orașul italian Arezzo, de celebrele fresce realizate la biserica San Francesco de către pictorul Piero della Francesca — maestru al picturii din secolul al XV-lea, elev al lui Domenico Veneziano — Martinu a compus în 1955 (cu patru ani înaintea morții sale) o suită în trei părți, destinată să materializeze impresiile muzicale resimțite în fața acestei capodopere picturale. Pornind de la însușirile dominante ale stilului practicat de maestrul italian (colorit luminos, redare spațială clară cu aplicarea legilor perspectivei, amploare monumentală), Martinu a încercat să transpună aceste elemente în planul artei sunetelor. A rezultat o lucrare într-adevăr luminoasă, cu o dispoziție deosebit de clară a diferitelor compartimente instrumentale și cu momente de reală măreție, corespunzând pe deplin pretextului vizual ales drept sursă de inspirație. Deși cele trei părți ale suitei pornesc de la secțiuni bine definite ale frescei, ele nu au un caracter programatic, nu descriu tablourile, ci recrează în muzică ambianța generală a compoziției picturale. Astfel, prima parte (*Sosirea Reginei din Saba și convorbirea ei cu Regele Solomon*) se bazează pe un joc al timbrelor delicate și contrastante, mergând spre un crescendo încărcat de vioiciune. Al doilea episod (*Visul Împăratului Constantin*) cuprinde efecte de irizații armonice, pe fondul unor teme de evidentă factură națională cehă, totul impregnat de un lirism discret. Finalul, inspirat din diferite scene de bătălie ale frescelor, declanșează potențialul dinamic ținut până atunci în rezervă. Verva ritmică ce se desfășoară în această parte coexistă cu o invenție melodică deosebit de generoasă, care conferă lucrării un parfum italo-mediteranean specific, deși procedeele folosite în orchestrație amintesc pe alocuri mai degrabă de stilurile unor compozitori francezi (Roussel — dascălul lui Martinu) sau germani (Richard Strauss, Hindemith). Execuția, sub bagheta lui Václav Neumann, a scos în relief rafinamentele cromatice, de esență neo-impresionistă, dar și impulsurile melodice larg accesibile, care fac farmecul acestei suite.

În încheierea concertului, dirijorul oaspete a cucerit definitiv sala printr-o interpretare plină de forță de seducție și de un irezistibil dinamism a celei mai populare pagini din întreaga literatură muzicală cehă, *Simfonia nr. 9 „Din lumea nouă“* de Dvorak. Antrenați de bagheta elocventă a încercatului șef de orchestră, instrumentiștii Filarmonicii noastre s-au întrecut pe ei înșiși, demonstrând o dată mai mult că

prezența la pupitru a unui maestru de seamă îi face să cînte cu pasiune și cu dăruire, adică așa cum se așteaptă publicul să asculte cîntînd întotdeauna un colectiv cu experiența și prestigiul primei orchestre simfonice a țării.

Martha Kessler și Ferdinand Weiss

Iată un cuplu de interpreți ai muzicii vocale de cameră, care au reușit să captiveze publicul de la sala mică a Palatului, într-o asemenea măsură, încît au evocat artiști de consacrată reputație internațională. Martha Kessler impresionează nu numai prin frumusețea și egalitatea timbrului ei de mezzo-soprană, ci mai ales prin mijloacele superioare de expresie, puse în acțiune pentru a transmite conținutul de idei și sentimente al lucrărilor interpretate. La pian, Ferdinand Weiss este — mult mai mult decît un simplu acompaniator — un artist autentic, capabil să trăiască muzica prin toate fibrele ființei sale, să „dea aripi“ partenerului său, indiferent dacă acesta este un cîntăreț, un violonist sau un violoncelist. Din alăturarea acestor două personalități de elevată ținută artistică a rezultat un cuplu, care a atins adevărate culmi de expresivitate pe parcursul unui recital, dedicat în principal ciclului *Liederkreis op. 39* de Schumann. Remarcabile au fost, în interpretarea lor, și cele două lieduri de Nicolae Coman, *Trecut-au anii* (pe versuri de Eminescu, de mare forță evocatoare) și *Marea răsfrintă* (dînd versurilor Mariane Dumitrescu noi dimensiuni dramatice).

În prima parte a recitalului, Martha Kessler a prezentat un mănunchi de lieduri în primă audiție, de un indiscutabil interes pentru cunoașterea începuturilor genului, în epoca barocului german, cînd au trăit și au creat autorii respectivi, Ph. H. Erlebach și Adam Krieger. În aceste lieduri de delicată inspirație lirică, dar și în trei *Cîntece populare din Scoția și Țara Galilor* de Haydn, străbătute de sugestive intonații folclorice, Martha Kessler a făcut o dată în plus dovada preocupărilor sale de a lărgi repertoriul de concert al genului vocal-cameral în ambele sensuri istorice, prin promovarea creației preclasice și a celei contemporane. Acompaniată în această parte a recitalului de un grup de tineri instrumentiști de coarde și de Nicolae Licareț la clavecin sau la pian, ea a creat premisele pentru desfășurarea unui program de indiscutabil prestigiu, care avea să atingă apogeul realizării artistice în partea a doua.

Ion Baci: Viziuni coregrafice

Prezența lui Ion Baci în viața muzicală a Capitalei a ajuns să constituie un punct de atracție pentru public, după ce excelentul dirijor ieșean a susținut diferite concerte simfonice de remarcabilă ținută la pupitrul Filarmonicii „Moldova“ sau cu cele două orchestre bucureștene cu stagiune permanentă. Re-